

## Kilder og baggrund for Apotekerforeningens politikpapirer

Her finder du et udsnit af de kilder og fakta, der understøtter politikpapirerne på siden "[Det mener Apotekerforeningen](#)" på [www.apotekerforeningen.dk](http://www.apotekerforeningen.dk).

Hvis du har spørgsmål til kilder eller fakta, er du meget velkommen til at kontakte Danmarks Apotekerforenings analysechef Per Nielsen, på [pni@apotekerforeningen.dk](mailto:pni@apotekerforeningen.dk).

Udviklingen af det nære sundhedsvæsen

### Alle kompetencer skal i spil, og der skal mere fokus på medicinsikkerhed og forebyggelse

- "Sundhedsvæsenet står overfor en omstilling, hvor det nære sundhedsvæsen skal styrkes. Det er en central anbefaling fra Sundhedsstrukturkommissionen": Kilde: "[Sundhedsstrukturkommissionens rapport](#)" (juni 2024)
- "Apotekerne er en del af løsningen og skal varetage flere opgaver og aflaste andre i sundhedsvæsenet." Kilde: "[Aftale af 20. maj 2022 om en Sundhedsreform](#)" og "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)" (juni 2023)
- "Med en ny apotekerlov fra 2024 skal flere kunne få dosispakket medicin fra apoteket, apotekerne skal udlevere sygehusmedicin lokalt, flere skal kunne få en medicinsamtale, og nye sundhedsydelser skal løbende indføres." Kilde: "[Ny apotekerlov giver nye muligheder \(apotekerforeningen.dk\)](#)" (juni 2024)
- Læs mere om, hvordan apotekerne kan være med til at styrke fremtidens sundhedssektor i "[Apotekerne i fremtidens sundhedsvæsen - 10 indsatser om medicinsikkerhed og forebyggelse](#)".
- Dosispakket medicin giver bedre medicinsikkerhed og bedre tid til pleje." Kilde: [Pressemeddelelse: Dosispakket medicin frigiver sundhedsmedarbejderes tid](#)
- [Det Fælles Medicinkort, FMK, understøtter dosisdispensering.](#)
- "Utilsigtede hændelser med medicin udgør i dag den største andel af rapporteringer til Styrelsen for Patientsikkerhed." Kilde: "[Årsberetning om Dansk Patientsikkerhedsdatabase 2020](#)"
- "Ved at sikre, at borgerne tager deres medicin rigtigt, bliver behovet for lægekontakter og hospitalsindlæggelser mindre": Kilde: PWC, 2012: "[Sparede sundhedsudgifter ved apotekernes sundhedsfaglige indsats](#)".
- "Internationalt er der også stigende fokus på at nyttiggøre apotekernes kompetencer." Kilde: "[Apotekernes rolle udvides verden over](#)", Farmaci, august 2023.

Samarbejde med kommuner om medicinsikkerhed på plejehjem og bosteder

### Kommunerne skal bruge apotekernes viden om medicin langt mere til gavn for borgerne

- "Op mod 40 procent af alle indlæggelser af ældre på medicinske afdelinger er medicinrelaterede." Kilde: Sundhedsstyrelsen, 2011: "[Styrket indsats for den ældre medicinske patient - fagligt oplæg](#)".
- "I 2023 har medarbejdere fra 20 kommuner modtaget undervisning fra apoteket". Kilde: Farmaci april 2023: "[Styrket medicin håndtering i kommunerne](#)" og [denne film](#) med medarbejdere fra tre kommuner.
- "En arbejdsgruppe nedsat som opfølgning på den politiske aftale om sundhedsreformen fra 2022 anbefaler, at flere kommuner gør brug af apotekernes tilbud om undervisning om sikker medicin håndtering." Kilde: "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelser](#)" (juni 2023)
- "[Apotekets undervisning forhindrer medicinfejl](#)" (Farmaci 2021)

Uhensigtsmæssig medicinering

### **Ingen borgere skal have mere medicin end nødvendigt**

- "Læge og apotek kan ved lokalt samarbejde udpege borgere med uhensigtsmæssig medicin, og apoteket kan efter aftale med lægen hjælpe borgeren ud af uhensigtsmæssig behandling." Kilde: Farmaci marts 2021: "[Samarbejde mellem apotek og læge fremmer seponering](#)" og Pharmakon: "[Farmaceutens rolle og opgaver ved seponering af medicin – et scoping-review](#)" (2021).
- "700.000 borgere tager mere end 5 lægemidler.": Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 19. december 2012: "[700.000 danskere er polyfarmacipatienter](#)".
- "Risikoen for at opleve lægemiddelrelaterede problemer stiger jo flere lægemidler man bruger": Kilde: Pharmakon, 2012: "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "Der er store menneskelige gevinster og offentlige besparelser ved at stoppe uhensigtsmæssig medicinering": Kilde: Pharmakon "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)" (2012) og "[Forebyggelse af lægemiddelrelaterede problemer gennem Apotekets Ældre Service](#)" (2002).
- "Flere multisyge får fjernet overflødige lægemidler, når de får gennemgået deres medicin af en farmaceut." Kilde: Pharmakon (2019): "[Effekt af medicingennemgang leveret af apotek](#)".
- "Internationale erfaringer viser besparelser for samfundet ved at stoppe unødvendig medicin, især via færre sundhedsudgifter til hospitalsindlæggelser og færre lægebesøg." Kilde: D-PRESCRIBE (2020): "[Economic Evaluation of Sedative Prescribing in Older Adults by Community Pharmacists](#)" og "[Cost-Effectiveness of Pharmacist-Led Deprescribing of NSAIDs in Community-Dwelling Older Adults](#)".
- "Op mod 100.000 årligt bliver hvert år indlagt på grund af medicinproblemer, der kunne være forhindret." Kilde: Pharmakon (2006): "[Evidensrapport 7 - Kortlægning af lægemiddelrelaterede problemer](#)".
- "Op mod 40 procent af alle indlæggelser af ældre på medicinske afdelinger er medicinrelaterede. Halvdelen kan forebygges." Kilde: Sundhedsstyrelsen (2011): "[Styrket indsats for den ældre medicinske patient – fagligt oplæg til en national handlingsplan](#)".

Maskinelt dosispakket medicin

### **Stort potentiale for at dosispakket medicin kan øge medicinsikkerheden og frigive plejeresressourcer**

- "Maskinel dosispakning reducerer antallet af medicinfejl fra 18.000-40.000 fejl per million manuelle dispenserings til kun 2 fejl per million dosisposer." Kilde: [Faktaark om dosispakket medicin](#)
- "Danmark halter markant bagud i brugen af maskinel dosispakning af borgeres medicin i forhold til nabolandene." Kilde: Danmarks Apotekerforenings Nyhedsbrev 30. maj 2022: "[Stort potentiale for at dosispakket medicin kan øge medicinsikkerheden og frigive plejeresressourcer](#)"
- "Maskinel dosisdispensering kan frigøre op mod 900 årsværk på plejecentre samt i hjemme- og sygeplejen." Kilde: Muusmann (2023): [Rapport: Dosispakket medicin – en analyse](#)
- "[Dosispakket medicin frigør varme hænder i hjemmeplejen i Aalborg](#)": Kilde: Farmaci, august 2022
- [Det Fælles Medicinkort, FMK, understøtter dosisdispensering.](#)
- [Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)

Digitalisering og automatisering

### **Øget digitalisering og automatisering kan udnytte ressourcerne bedre og styrke medicinsikkerheden**

- "Mange medicinfejl skyldes manglende overblik over, hvilken medicin der er udskrevet og udleveret til borgeren." Kilde: *Pharmakon*, 2012: "[Konsekvenser af lægemiddelrelaterede problemer](#)", *Pharmakon*, 2006: "[Evidensrapport 8 – Patientsikkerhed og medicinering-fejl](#)" og *Pharmakon*, 2008: "[Evidensrapport 9 – Interventioner til forbedring af compliance og concordance i forbindelse med lægemiddelbehandlinger](#)".
- "Nye digitale løsninger, hvor patienterne – frivilligt, under trykke rammer og efter fagligt validerede kriterier – kan automatisere de ekspeditioner på apoteket, hvor der ikke umiddelbart er brug for rådgivning.": Se mere i artikel i *Farmaci*, nr. 7, 2023.
- Læs mere om apotekets app på: [www.apoteket.dk/app](http://www.apoteket.dk/app)

Se også Sundhedsdatastyrelsens "[Baggrund for FMK](#)" og anbefalinger om modernisering af recepten mv. i: "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)" (juni 2023)

Generisk ordination og moderniserede recepter

### **Brug af generiske navne ved ordination og moderniseret brug af recepter vil forbedre medicinsikkerheden**

- Lægerne ønsker også generisk ordination og modernisering af brugen af recepter, og sammen arbejder vi for mulige justeringer i processen fra lægens ordination til apotekets medicinudlevering. Kilde: Leder i Ugeskrift for Læger oktober 31. oktober 2016: "[Det skal være nemt at huske navnet på lægemidler](#)", debatindlæg i Dagens Pharma den 20. august 2019: "[Nyt system for receptudskrivning vil lette lægers arbejde og øge patientsikkerheden](#)", indlæg i Ugeskrift for Læger 23. januar 2023: "[Lægeforeningen: Ja tak til generisk ordination](#)" og Lægeforeningens lægemiddelpolitik "[Lægemidler – behandling med omtanke](#)" 2021.
- Apotekernes forslag om bedre arbejdsdeling om recepten: "[Afskaf recepten – lad apoteket udlevere fra lægens ordination](#)".
- "En sådan model for "Alternativ til recepten" – "Kvik-recept" – er beskrevet af Sundhedsdatastyrelsen.": Kilde: "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)" (juni 2023)

Vaccination på apoteket

### **Vaccination på apoteket løfter folkesundheden**

- Alle kan blive smittet med influenza og covid-19, og langt de fleste får et mildt forløb. Men for nogle kan influenza og covid-19 give et alvorligt sygdomsforløb og medføre indlæggelse og i værste tilfælde være livstruende. Kilde: Sundhedsstyrelsen: "[Influenzavaccination](#)".
- I sæson 2019/2020 var vaccinationsraten for ældre over 65 år på 52 procent i Danmark (jf. [SSI](#)). I 2023/2024 var vaccinationsraten for ældre over 65 år steget til 78 procent. Kilde: [Sundhedsstyrelsen](#).
- "Apotekerne vaccinerede over 1 million borgere mod influenza, pneumokok eller Covid-19 i sæsonen 2023/2024." Kilde: Apotekerforeningen: "[Pressemeddelelse 16. januar 2024](#)".
- "Apotekerne i lande som Belgien, Estland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Norge, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Tyskland, USA og Australien vaccinerer." Kilde: FIP: "[An overview of pharmacy's impact on immunisation coverage, global survey](#)", 2020, og "[PGEU Statement on Flu Vaccination 2021-22](#)".

Vederlagsfri sygehus-  
medicin

### **Patienter i behandling med sygehusmedicin skal have mulighed for at hente deres medicin på det lokale apotek**

- "Sundhedsministeriet, Danske Regioner, KL og Apotekerforeningen anbefalede i juni 2023, at der findes modeller, der muliggør udlevering af sygehusmedicin fra lokale apoteker.": Kilde: "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)" (juni 2023)
- Forsøg med udlevering af sygehusmedicin til gigtpatienter tilknyttet Glostrup Hospital på lokale apoteker viser vejen: [Farmaci 2024/6](#)
- Aftale om vederlagsfri udlevering af MRSA-medicin i [Region Hovedstaden](#), i [Region Syddanmark](#) og i [Region Midtjylland](#)
- Aftale om vederlagsfri udlevering af medicin mod prostatakræft i [Region Syddanmark](#)

Sundhedsklynger

### **Apotekerne kan styrke samarbejdet om medicin i sundhedsklyngerne**

- "Op mod 40 pct. af alle indlæggelser af ældre på medicinske afdelinger er medicinrelaterede." Kilde: Sundhedsstyrelsen (2011): "[Styrket indsats for den ældre medicinske patient – fagligt oplæg til en national handlingsplan](#)".
- "Nu anbefaler Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Danske Regioner og KL, at apotekerne inddrages i samarbejdet, når det handler om medicinrelaterede emner." Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2023): "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)".
- "Danske Regioner og KL har rundsendt en opfordring til alle klynger om at inddrage apotekerne i sundhedsklyngerne": [Farmaci 2024/3](#)

De seneste ændringer af apotekerloven fra 2015 og 2024

### **Apotekerloven fra 2015 gav øget tilgængelighed til medicin og styrkede apotekernes rolle i sundhedsvæsenet. De seneste ændringer fra 2024 bringer apotekernes kompetencer mere i spil og styrker patientsikkerheden og aflaster andre i sundhedsvæsenet**

*Den 1. juli 2015 trådte en ny apotekerlov i kraft jf. [nyhedsbrev 2015](#).*

*Den 1. juli 2024 blev apotekerloven ændret og giver mulighed for nye sundhedsopgaver, jf. [pressemeldelse](#) og [Farmaci-artikel 2024](#).*

- "Siden 2015 er der kommet over 210 nye apoteker landet over – en stigning på næsten 70 procent. Der er kommet markant øget konkurrence mellem apotekerne med fokus på kundeservice, længere åbningstider og lave ventetider." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 9. november 2021: "[Reform har sikret danskerne lettere adgang til lægemidler, lavere priser og bedre service](#)".
- "En ny arbejdsgruppe beskrev i 2021 udfordringerne i den gældende økonomiregulering". Kilde: Sundhedsministeriet, 2021: "[Den økonomiske styring af apotekssektoren](#)".
- "Når den økonomiske regulering af sektoren moderniseres fra 2025, flyttes honoreringen også i højere grad til den sundhedsfaglige kerneopgave. Men den nye økonomiske regulering omfordeler også fra små apoteker til store apoteker.": Kilde: "[Ny lov risikerer at føre til apotekslukninger](#)", [Farmaci 2024/5](#).
- "Apotekerne skal varetage endnu flere opgaver og aflaste andre i sundhedsvæsenet.": "[Afrapportering fra arbejdsgruppen for apotekernes sundhedsydelse](#)" (Juni 2023)

## Alle skal have råd til nødvendig medicin

Argumenterne bygger blandt andet på Danmarks Apotekerforenings publikation "[Ulighed i medicin](#)" og projektet *Alle skal have råd til nødvendig medicin* i [Alliancen mod Social ulighed i Sundhed](#).

- "I løbet af et tilskudsår er der store udsving i den betaling, man selv har for medicin." Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 7. januar 2014: "[Udjævnet tilskud kan fjerne voldsomme udsving i medicinudgifter](#)".
- "Ifølge en undersøgelse fra 2020 oplever 44 procent af apotekerne en eller flere gange dagligt, at der er borgere, som af økonomiske årsager forlader apoteket uden medicin." Kilde: Apotekerforeningens nyhedsbrev af 7. august 2020: "[Flere danskere har svært ved at betale deres medicin](#)".
- "En analyse fra 2023 foretaget blandt medlemmer af fem patientforeninger viser også, at økonomi spiller en væsentlig rolle, når patienter ikke henter deres medicin.": Kilde: "[Analyse om medicintilskud 2023](#)"
- "Borgere med lav eller ingen uddannelse bruger mere medicin end andre." Kilde: *Rapport fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd af 15. oktober 2013: "[Stor forskel i danskernes medicinforbrug](#)".*
- Beretning afgivet af Sundheds- og Ældreudvalget den 30. maj 2017 om udjævnet egenbetaling: [Beretning om medicintilskud](#)
- [Henvendelse fra 11 organisationer til sundhedsministeren: Mere lighed med medicinabonnement](#) fra 8. november 2021.
- [Henvendelse fra 12 organisationer til sundhedsministeren om Digitalt medicintilskudsabonnement](#) fra 19. december 2023.
- [Beløbsgrænser i Det behovsafhængige medicintilskudssystem](#)

## Apotekerne kan afhjælpe en del af manglen på medicin

- "[Restordre er et stigende problem](#)", Farmaci 2024/3
- Baggrundsinfo om Serious shortage protocol (SSP): "[Serious shortage protocols - background and updates](#)"
- Apotekerforeningens nyhedsbrev af 27. april 2021 om leveringssvigt "[Restordre på medicin bølger op og ned.](#)"
- Pressemeddelelse 2021: "[Ny app viser vej til medicinen](#)"
- Debatindlæg 2021: "[Flere tiltag i gang mod restordreproblemet](#)"
- Debatindlæg 2023: "[Medicinmangel truer patientsikkerheden](#)"
- "[Restordre på lægemidler: alles problem, ingens ansvar](#)", debatindlæg i Dagens Medicin, Anton Pottegård, januar 2024.
- "[Professor i opråb om kritiseret lovforslag: To ud af tre forsyningsproblemer kan løses med tre tiltag](#)", Dagens Pharma, maj 2024.
- [Restordre – åbent brev fra professor Anton Pottegård til sundhedsordførerne om bl.a. udvidede substitutionsbeføjelser til apotekerne](#), maj 2024

## Selvvalg

### Håndkøbsmedicin skal også udleveres af eksperter

- "Undersøgelser viser, at hver femte håndkøbskunde efterspørger forkert medicin i forhold til deres symptomer eller tager medicinen forkert." Kilde: Pharmakon, 2011: "[Forekomsten af lægemiddelrelaterede problemer ved selvmedicinering](#)".
- "Selvvalg ses ikke at give lavere priser". Kilde: "[Håndkøbsmedicin i selvvalg – Evalueringsrapport for 2018-2019](#)".
- "85 procent af de knap 500 håndkøbspakninger, der må sælges i supermarkeder, må i dag stå frit fremme på hylderne som tag-selvmedicin." Kilde: [Lægemiddelstyrelsen](#).
- "Sundhedsorganisationer talte imod loven om selvvalg": Kilde: [Høringssvar på L38](#), [Høringsnotat](#), [Forskeroplæg på FT-høring](#): (2016)

## Lige adgang til sundhed i hele landet

### Borgerne i landdistrikterne har krav på samme kvalitet og muligheder på sundhedsområdet som borgere i resten af landet

- "Borgerne i landdistrikter bruger i gennemsnit mere medicin end i resten af landet." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 31. oktober 2013: "[Polyfarmaci er udbredt i yderområder og socialt udsatte områder](#)".
- "Hver fjerde indbygger i yderkommuner bruger mere end fem slags receptpligtig medicin." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 17. november 2017: "[1 million bruger fem lægemidler – store kommunale forskelle](#)".
- "Hvis danskerne fortsat skal have let adgang til medicin og rådgivning og en ensartet, høj kvalitet i hele landet, er der behov for at sikre det økonomiske grundlag for de små lokale apoteker." Kilde: "[Ny lov risikerer at føre til apotekslukninger](#)", Farmaci 2024/5 og [Landdistrikternes Fællesråds henvendelse om apotekerloven 2024](#).
- "Alle borgere i hele landet har krav på samme gode kvalitet og muligheder på sundheds- og medicinområdet." Kilde: LDF's sundhedsudspil "[Lige sundhedstilbud i hele landet](#)".

## Ejerskab af apoteker

### Apoteker skal ejes af farmaceuter

- Krav om farmaceutejerskab er udbredt i Europa. De seneste sammenligninger fra [PGEU](#) (Pharmaceutical Group of the European Union) viser, at 12 EU-lande (med 64 procent af EU's befolkning) har krav om farmaceutejerskab. 18 lande (med 69 procent af EU's befolkning) har geografiske eller demografiske kriterier for adgang til etablering af apotek.
- EU-domstolen har i 2009 slået fast, at andre ordninger ikke i lige så høj grad kan sikre samme niveau for sikkerhed og kvalitet i lægemiddelforsyningen, jf. [EU-domstolens pressemeddelelse af 19. maj 2009](#) omhandlende to domme afsagt om farmaceutejerskab, jf. også WHO Europe "[Legal and regulatory framework for community pharmacies in the WHO European Region](#)" (2019)
- "[Rapport om modernisering af apotekersektoren](#)" (Sundhedsministeriet, 2014)
- "Apotekerne har en central rolle i det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Apotekerne er tæt på borgeren og personalet har en lang række faglige kompetencer, der kan anvendes til at aflaste det øvrige sundhedsvæsen i højere grad end det sker i dag." Kilde: [Lovforslag L127 2023/24, pkt. 2.2.2](#).

### **Det danske prissystem sikrer lave priser på apoteket**

- "Danske apoteker har Europas laveste priser på kopimedicin" Kilde: Apotekerforeningens årbog "Lægemidler i Danmark 2022/23": "[Priser på kopimedicin i Europa](#)".
- "Den gennemsnitlige pris på medicin, der kun må sælges på apoteket, er mere end halveret siden 2000." Kilde: Apotekerforeningens årbog "Lægemidler i Danmark 2022/23": "[Apotekets medicinpriser](#)".
- "Liberalisering giver ikke lavere priser. Det viser erfaringerne." Kilde: "[Impact of pharmacy deregulation and regulation in European countries](#)", GÖG, 2012 og "[Competition issues in the distribution of pharmaceuticals](#)", contribution to OECD Global Forum on Competition, 2014.
- "Forsyningsproblemer giver indimellem prishop på enkelte lægemidler." Kilde: Apotekerforeningens Nyhedsbrev 12. juni 2020: "[De gennemsnitlige priser på lægemidler falder igen](#)" og Apotekerforeningens Nyhedsbrev 12. november 2019: "[Priserne på medicin falder oftere end de stiger](#)".

For øvrig dokumentation af fakta om lægemiddelpriser og prissystemet i Danmark, henvises til "Lægemidler i Danmark 2022-23", afsnittene om "[Apotekets medicinpriser](#)" (side 10-13).

### **Håndkøbsliberalisering har givet højere priser og lavere sikkerhed**

- "Danske og tyske undersøgelser viser, at hver femte håndkøbskunde efterspørger forkert medicin, bruger den forkert eller har andre problemer med håndkøbsmedicinen." Kilde: *Pharmakon*, 2011: "[Forekomsten af lægemiddelrelaterede problemer ved selvmedicinering](#)".

For øvrig dokumentation af fakta om priser på håndkøbslægemidler og virkningen af liberaliseringen, henvises til "Lægemidler i Danmark 2022-23", kapitlerne "[Medicin i detailhandlen](#)" og "[Apotekets medicinpriser](#)".

### **Medicin skal belaste miljøet mindst muligt**

- Debatindlæg via [Alliancen Stop Medicinsspild](#): "[Nej, medicinrester skal ikke i skraldespanden](#)".
- Farmaci 2022: "[Kampagne om indsamling af medicinrester](#)" og "[Apoteker registrerer medicinrester](#)".
- [Analyse af undersøgelse om medicinrester 2023 - Resumé](#)
- [Årligt destrueres for 410 mio. kr. medicinrester indsamlet på apotekerne](#), Farmaci, 2023/5
- [Medicinaffald skal afleveres på apoteket](#) Folder om: "[Medicinaffald](#)".
- Pressemeddelelse: "[Ny kampagne stiller skarpt på danskernes viden om medicinrester](#)". OECD og WHO advarer om medicinaffald.